

ПРО ВДОСКОНАЛЕННЯ ПЛАНУВАННЯ ТА КАЛЬКУЛЮВАННЯ СОБІВАРТОСТІ ПОЛІГРАФІЧНОЇ ПРОДУКЦІЇ

Вивчення питомих витрат по окремих видах поліграфічної продукції показало, що в цій галузі економіки поліграфічного виробництва мають ще місце окремі недоліки, які заважають правильній оцінці результатів зниження собівартості продукції.

Із звітних даних поліграфічних підприємств відомо, що такі трудомісткі процеси, як підготовка форм для високого друку, на значній більшості підприємств країни нерентабельні або малорентабельні, в той час як етикеткова продукція на всіх підприємствах високорентабельна.

Значні коливання рентабельності окремих видів робіт та продукції залежать не тільки від рівня витрат на виробництво, а й від рівня оптових цін. Це підтверджується експериментальними дослідженнями.

За допомогою нормативного методу була вивчена залежність рентабельності окремих видів поліграфічних робіт по виготовленню книжкової продукції від зміни трудомісткості. Так, встановлено, у якій мірі виготовлення наборної форми залежить від таких факторів, як ємкість наборного аркуша (в знаках) і технологічна складність основних операцій — набору і верстки.

При постійному абсолютному розмірі непрямих витрат рентабельність наборних форм залежить від рівня прямої заробітної плати. Для визначення питомих витрат по прямій заробітній платі вибрано для аналізу 16 різних книжкових видань групи художньої літератури.

Розрахунки проводились з урахуванням оптових цін як діючого преїскуранта (№ 57-01), так і нового (№ 57-01-21) (табл. 1).

З наведених даних можна зробити такі висновки:

а) оптові ціни на книжковий набір за новим преїскурантом дещо (приблизно на 1,3%) вищі порівняно з діючим, що при тих же трудових та матеріальних витратах забезпечує дещо більшу рентабельність цієї продукції;

б) оптові ціни преїскуранта № 57-01-21 побудовані так, що допускають відхилення від середньої рентабельності (до 4,7%) залежно від характеру видань;

в) для стабілізації рентабельності, враховуючи трудомісткість виготовлення наборної форми, треба вдосконалити оптові ціни на набір книжково-журнальних видань.

Таблиця 1

**Питомі витрати прямої заробітної плати
на процесах підготовки друкарських форм
і виготовлення книжкових блоків**

Види робіт	Кількість видань	Питомі витрати прямої заробіт- ної плати в се- редньому по групі видань (у коп.)	Питомі витрати прямої заробітної плати по окремих виданнях		Відхилення	
			більші най-	менші най-	+	-
Підготовка друкар- ських форм по ці- нах преїскурантів: № 57-01	16	16,3	19,9	14,2	3,6	2,1
№ 57-01-21	16	15,0	19,7	13,0	4,7	2,0
Виготовлення книж- кових блоків по ці- нах преїскуранта № 57-01	16	12,4	14,0	10,9	1,6	1,5

Зараз ціни на книжково-журнальний набір побудовані за форматами друкарського аркуша, кеглями набору, групами технологічної складності з врахуванням різної складності набору рідною та іноземними мовами. В преїскуранті № 57-01 є 320 таких цін, а в преїскуранті № 57-01-21 — 192.

Ціни в деяких випадках повторюються або мають незначні зміни. Так, у преїскуранті № 57-01-21 ціна за один аркуш набору повторюється: по 32 карбованці — 6 разів, по 21, 44 та 45 карбованців — 4 рази.

Незважаючи на порівняно велику кількість цін на набір книжково-журнальних видань, як було сказано вище, вони не забезпечують однакової рентабельності цих робіт.

Аналогічні розрахунки були проведені і по офсетному друку. Розрахунками охоплена тиражність робіт від 1 до 41 тисячі фарбовідбитків (преїскурантом № 57-01-21 мінімальна тиражність робіт з одної форми встановлена в 40 тисяч фарбопронів, після чого передбачається зміна форми).

Розрахунки питомих витрат прямої заробітної плати дали такі результати (табл. 2).

Таблиця 2

**Питомі витрати прямої заробітної плати
по офсетному друку**

Група складності	Тиражі (в 1000 фарбопронів)						В серед- ньому по групі ви- дань
	1	2	10	20	40	41	
Третя група за преїскурантом № 57-01-21, друк звичайний (у коп.)	29,6	27,7	21,8	19,8	18,5	19,7	22,9

При середніх показниках питомої заробітної плати 22,9 коп. відхилення становить до 6,7 коп., що пояснюється впливом різних факторів: як рівнем оптових цін, так і витратами по основних матеріалах, а також тим, що у вартість першої тисячі включена не тільки вартість друку, а й виготовлення машинної форми та приладки (за існуючою методикою калькулювання собівартості продукції непрямі витрати відносяться на продукцію тільки по їх відношенню до прямої заробітної плати).

По офсетному друку поряд з удосконаленням оптових цін необхідно провести й удосконалення методики калькулювання кольорової продукції, щоб запобігти впливу на рівень рентабельності факторів, незалежних від роботи підприємства. Наприклад, після всебічного вивчення цього питання на Калінінському поліграфічному комбінаті з метою виключення асортиментного впливу на показник зниження собівартості за рекомендацією кафедри економіки Українського поліграфічного інституту було прийнято рішення розукрупнити (тобто диференціювати) раніше прийняті групи калькуляції по офсетному друку і встановити такі:

а) підготовка форм для офсетного друку — на книжкову та образотворчу продукцію;

б) офсетний друк — на книжкову та образотворчу продукцію на аркушевих машинах і на офсетний ротаційний друк;

в) обробні роботи — на лакування та бронзування.

Коливання рентабельності по окремих виданнях в межах одної групи має місце і по обробних (брошурувально-палітурних) роботах (див. табл. 1), що свідчить про недосконалість оптових цін на ці види робіт.

Крім того, на рентабельність обробних робіт у значній мірі впливають застосовувана технологія виробництва та ступінь механізації праці, а також при теперішній структурі оптових цін — обсяг видань і тиражність, що видно з даних, наведених у табл. 3.

Сума прямої заробітної плати на тираж при безшвейному скріпленні книжкових блоків майже наполовину менша, а при швейному скріпленні на механізованій потоковій лінії — на 35% менша порівняно із швейним скріпленням блоків на немеханізованій потоковій лінії. Ця обставина може у відповідних умовах мати істотний вплив на рівень собівартості виготовлюваної продукції.

Усунення впливу на рівень собівартості факторів ступеня механізації та застосованої технології можна досягти шляхом розукрупнення груп калькуляції по окремих видах робіт. Так, на Калінінському поліграфічному комбінаті одна група по книжкових блоках розділена тепер на дві: книжкові блоки швейного та безшвейного скріплення.

На підприємствах, де виготовляють книжкову продукцію різної тиражності: до 5, до 10 і більше 10 тисяч примірників, з цією ж метою необхідно калькульовані групи на книжкові блоки побудувати з урахуванням градації тиражів (по градації побудови оптових цін на ці види робіт за преїскурантом № 57-01-21).

Через недосконалість оптових цін на книжкові блоки мають місце коливання рентабельності і по блоках з різним обсягом у друкарських аркушах. Ці коливання можна усунути шляхом побудови оптових цін на основі нормативних розрахунків витрат на виготовлення книжкових блоків різного обсягу в друкарських аркушах.

Детальна диференціація калькульованих груп всередині окремих видів продукції необхідна на підприємствах з тривалим циклом вироб-

Питомі витрати прямої заробітної плати на процесах виготовлення книжкових блоків з урахуванням різних факторів

Характеристика робіт	Вартість тиражу в оптових цінах прейскуранта № 57-01-21 (в крб.)	Сума прямої заробітної плати за нормами крупносерійного виробництва (в крб.)	Питомі витрати прямої заробітної плати (в коп.)
Книжкові блоки (тираж 30 тис. прим., обсяг — 20 друк. аркушів формату 60×90/16) при різних технічних і технологічних варіантах виробництва:			
немеханічна потокова лінія з швейним скріпленням	1158	289	24,9
напівмеханізована лінія	1158	264	22,8
механізована лінія	1158	195	16,9
безшвейне скріплення	1158	150	13,0
Книжкові блоки 1 групи складності (тираж — 30 тис. прим. формату 60×90/16) при єдиній технології виробництва:			
обсяг — 10 друк. арк.	765	199	26,1
обсяг — 20 друк. арк.	1158	289	24,9
обсяг — 40 друк. арк.	1947	439	22,5
Книжкові блоки 1 групи складності (обсяг — 20 друк. аркушів формату 60×90/16) при єдиній технології виробництва:			
тираж — 5 тис. прим.	283	48	16,9
тираж — 10 тис. прим.	461	96	20,7
тираж — 30 тис. прим.	1158	289	24,9

ничого процесу, де значна частина робіт переходить з місяця в місяць у вигляді незакінченого виробництва, наприклад на підприємствах, що виготовляють книжкову продукцію.

На підприємствах, які виготовляють продукцію з відносно коротким циклом виробництва (газетну, журнальну, бланкову і т. д.), диференціація калькульованих груп може бути обмежена тільки видами продукції по стадіях виробничого процесу.

Наведені показники питомих витрат прямої заробітної плати по окремих процесах показують важливість та актуальність удосконалення методів планування такого важливого економічного показника, як собівартість друкарської продукції, та пов'язаного з цим питанням ціноутворення на продукцію поліграфічного виробництва.

М. Я. ШПИТАЛЬНЫИ

**ОБ УСОВЕРШЕНСТВОВАНИИ ПЛАНИРОВАНИЯ И КАЛЬКУЛИРОВАНИЯ
СЕБЕСТОИМОСТИ ПОЛИГРАФИЧЕСКОЙ ПРОДУКЦИИ**

Резюме

Приводятся результаты изучения удельных затрат на отдельные виды продукции и предложения по устранению недостатков в оценке результатов работы по снижению себестоимости.

M. Ja. SHPITALNY

**ON THE IMPROVEMENT OF POLYGRAPHIC PRODUCTION
COST PRICE PLANNING AND CALCULATION**

Summary

The findings of specific expenditures study for individual kinds of production are adduced, as well as proposals about elimination of defects, when estimating of the results of work at lowering the productions' costs price.
